

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610-11006841
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

19 Kasım 2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından Bakanlığımıza yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Liste ve Ekleri (33 Sayfa)

BATMAN MİLLETVEKİLİ
SAYIN ZEYNEP ODUNCU'NUN
TBMM 7/15935 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR

SORULAR

Batman İli'nin Sason ve Kozluk İlçesi sınırları içerisinde bulunan ve rakımı 2 bin metre civarında olan Helkıs Dağı, yöredeki pek çok köy için 'Asil Su Kaynağı' işlevi görmektedir. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) Batman Bölge Müdürlüğü tarafından başlatılan petrol arama çalışmaları için dağın zirvesine kadar büyük araçların geçebileceği yol yapılmıştır. Batman Çevre Gönüllüleri tarafından araştırmalarda, Kozluk İlçesi'ne Gümüşörgü Köyü Mevkii'nde "Kayabaşı-1 Petrol Arama Sondajı" yapılacağı bilgisine ulaşılmıştır.

Bu çalışmalardan sonra Batman Çevre Gönüllüleri Derneği yetkilileri, sondajın yaratacağı olası su kirliliği konusunda Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) Batman Bölge Müdürlüğü'nden yetkililerle iki kez toplantı yapmış ve endişelerini dile getirmiştir.

Batman'ın Sason İlçesi'ne bağlı Heybeli Köyü'nde iki yıl önce yapılan petrol arama çalışmaları sondajı sırasında 7 kilometre uzaklıktaki Sason Umurlu Köyü'nün asil içme suyu büyük zarar görmüş, bir kısmı kaybolmuş, kalan suları ise kirlenmişti. Yapılan girişimlerin ardından sondaj durdurulmuş, Umurlu Köyü'ne tankerlerle içme suyu gönderilmiş, hayvanların ve insanların köyün asil suyunu içmemeleri konusunda kamuoyuna yazılı resmi açıklama ile uyarı yapılmıştır.

Helkıs Dağı'nda planlanan petrol aramaları çalışmaları sırasında dağın çevresinde bulunan Sason ve Kozluk ilçelerine ile bağlı çok sayıda köyün asil su kaynaklarının kirlenecek ve halk sağlığını tehlikeye atacaktır. Zira Helkıs Dağı, Sason Heybeli Köyü'nden farklı olarak birçok köyün asil su kaynağı membasıdır. Asil su kaynakları risk altında olan ve organik sebze-meyve yetiştirilen yerleşim yerleri şöyledir: Kozluk, Sason, Kayabaş, Gümüşörgü, Yedibölük, Geçitaltı, Danagözü, Kelhasan, Erdemli, Apiyang, Tekevler, Armutlu, Hov, Sinemerg, Kayadibi, Geyikli, Bölükkonak'dır.

Petrol arama çalışmaları son aşamaya gelmesine karşın, Türk Petrol Kanunu Uygulama Yönetmeliği'ne göre çevre köylülerimizin bilgilendirilmesi gerekirken, köylüler bilgilendirilmemişlerdir.

Öte yandan ilgili sondaj çalışmaları için Batman Valiliğince "ÇED Gerekli Değildir" kararı alınmış, Tarım ve Orman Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün su kaynakları ile ilgili görüşü alınmamış, hiçbir hidrolojik etüt yapılmamış, hatta proje kapsamında 'yakında su kaynağı yoktur' denilerek, kentin yaz aylarında en önemli su kaynakları yok sayılmıştır.

Bu bağlamda,

- 1- Helkıs Dağı'nda gerçekleştirilen petrol arama çalışmaları sırasında su kaynaklarının korunması için alınan önlemler nelerdir? Bu çalışmalarının yapıldığı alandaki köylerin su kaynaklarının kirlilikten korunması için ne tür tedbirler planlanmaktadır?
- 2- Sason İlçesi Heybeli Köyü yakınlarında yapılan petrol arama çalışmalarında yaşanan su kirliliği ve zararı göz önüne alındığında, Helkıs Dağı'nda yapılacak çalışmalarda benzer bir durum yaşanması durumunda hangi acil önlemler alınacaktır?
- 3- Petrol arama çalışmaları sonucunda su kaynaklarının kirlenmesi durumunda, çevredeki

köylerin halk sağlığı üzerindeki olası etkilerine karşı Bakanlık tarafından hangi önlemler alınmıştır?

- 4- Helkıs Dağı'nda yapılacak petrol arama çalışmalarına ilişkin olarak Türk Petrol Kanunu Uygulama Yönetmeliği çerçevesinde bir ÇED Raporu hazırlanmış mıdır? Hazırlanmış ise, bu Rapor'un sonuçları nelerdir?
- 5- Batman Valiliği tarafından "ÇED Gerekli Değildir" kararı verilmiş olmasına rağmen, bu karar hangi kriterlere dayanarak alınmıştır?
- 6- Çalışmaların yapıldığı alana dair Tarım ve Orman Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ve diğer ilgili kurumların görüşleri neden alınmamıştır?
- 7- Proje kapsamında "yakında su kaynağı yoktur" değerlendirmesiyle rapor hazırlayanlar kimlerdir? Bölgede önemli su kaynakları olmasına rağmen bu raporu hazırlayanlar hakkında görevi kötüye kullanma noktasında bir soruşturma başlatılmış mıdır?
- 8- Petrol arama çalışmaları sırasında hidrolojik etüt çalışması yapılmamasının gerekçesi nedir?
- 9- Petrol arama çalışmalarıyla ilgili olarak çevre köylülerinin bilgilendirilmesi sürecinde Bakanlığınızın rolü nedir? Köylülerin bilgilendirilmemesi durumunda nasıl bir aksiyon alınması planlanmaktadır?
- 10- Bakanlığınız, çevre köylüleri ve kamuoyunu bu tür projeler hakkında nasıl bilgilendirmeyi planlamaktadır? Bilgilendirme süreçlerinde şeffaflık nasıl sağlanacaktır?

CEVAPLAR

Petrol arama faaliyetleri Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği'nin Ek-2 Listesi kapsamında yer almakta olup, Yönetmelik kapsamındaki bir projeyi gerçekleştirmeyi planlayan gerçek veya tüzel kişiler; Çevresel Etki Değerlendirmesine tabi projeleri için; ÇED Başvuru Dosyasını ve ÇED Raporunu, Çevresel Etkileri Ön İnceleme ve Değerlendirmeye Tabi Projeleri için de Proje Tanıtım Dosyasını, Bakanlıkça yeterli verilmiş kurum ve kuruluşlara hazırlatmak, ilgili makama sunulmasını sağlamak ve proje kapsamında verdikleri taahhütlere uymakla yükümlüdürler.

Söz konusu proje için ÇED Yönetmeliği Ek-2 Listesi kapsamında Proje Tanıtım Dosyası hazırlanmış olup, Batman Valiliği Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü tarafından Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'nde yer alan kriterler (Ek-4: Proje Tanıtım Dosyası Genel Formatı, Ek-5: Duyarlı Yöreler) dikkate alınarak bu kapsamda ÇED Gerekli Değildir Kararı verilmiştir.

Proje ile ilgili olarak 1/100000 ölçekli Çevre Düzeni Planı ve Plan hükümleri doğrultusunda hareket edilerek gerekli kurum ve kuruluşlardan görüşler alınmıştır. (Tarım ve Orman Bakanlığı Batman İl Tarım ve Orman Müdürlüğü ile Tarım ve Orman Bakanlığı 15. Bölge Müdürlüğü)

İlgili Proje Tanıtım Dosyası'nın 49. sayfasında "Çalışma sahasında keson, derin, artezyen vb. herhangi bir kuyu mevcut değildir. Çalışma sahasına yakın yüzeysel su kaynağı bulunmamaktadır" ibaresi yer almakta olup su kaynağı yoktur şeklinde bir değerlendirme yapılmamıştır.

Proje Tanıtım Dosyası için alınmış olan “ÇED Gerekli Değildir” kararı Batman Valiliği Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü web sayfasında 06/02/2024 tarihinde ilan edilmiştir. Ayrıca ilgili karar ilan edilmesi için 05/02/2024 tarihinde Batman Valiliği, Kozluk Kaymakamlığı ve Gümüşörgü Köyü Muhtarlığı'na bilgilendirme yapılmıştır.

Önergedeki diğer hususlara ilişkin bilgilerin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı edinilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.